

Prawo upadłościowe. Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Przedmowa

Kolejne, trzecie wydanie komentarza do ustawy – Prawo upadłościowe Wydawnictwa C.H.Beck skłania do kilku refleksji.

Po pierwsze, komentarz zostaje wydany w przededniu cywilizacyjnej rewolucji w postępowaniach upadłościowych, a to za sprawą wejścia w życie przepisów o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (KRZ). System teleinformatyczny stanie się nie tylko medium informacyjnym o podmiotach niewypłacalnych, ale również platformą dla składania pism w postępowaniu, doręczeń, upubliczniania orzeczeń. Ma to się stać z dniem 1.7.2021 r. Termin wejścia w życie KRZ był już wcześniej przekładany. Postępowanie upadłościowe już wkrótce wejdzie zatem w XXI wiek. Era kultury elektronicznej zastąpi epokę papieru. To z pewnością wielkie wyzwanie dla sądownictwa i wszystkich praktyków prawa upadłościowego. Niestety ceną za postępowanie jest bardzo trudna nawigacja po przepisach przygotowujących reformę. Te były niejednokrotnie zmieniane czy uchylane zanim zdążyły wejść w życie. Komentarz uwzględni ustawę z 28.5.2021 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1080), która wchodzi w życie 1.12.2021 r. Na moment oddania komentarza do druku nie są jeszcze gotowe wszystkie akty wykonawcze niezbędne do prawidłowego funkcjonowania elektronicznego postępowania upadłościowego. Kolejne zmiany przepisów ustawy z pewnością nie usunęły wszystkich niedokładności. Należy liczyć się z tym, że będzie potrzebna modyfikacja przepisów wkrótce po zderzeniu ich ostatecznego kształtu z rzeczywistością.

Po drugie, rozpoczęta została dyskusja nad koncepcją stworzenia dyrektywy harmonizującej zasady postępowania upadłościowego w prawodawstwie Unii Europejskiej. Ta koncepcja rozwojowa prawa, choć ze wszech miar uzasadniona, jest zapowiedzią stosunkowo małej stabilizacji treści prawa upadłościowego na przyszłość. Niemniej współpraca transgraniczna i wspólny rynek niewątpliwie powodują konieczność wprowadzenia pewnych wspólnych standardów do postępowań upadłościowych regulowanych przez krajowe porządky prawne. Standaryzacja prawa upadłościowego będzie zatem w najbliższej przyszłości impulsem rozwojowym dla tej gałęzi prawa.

Po trzecie, doświadczenia z pandemią COVID-19 w pewien sposób wpływają na zmianę sposobu myślenia o upadłości jako takiej. Dotyczy to kilku wymiarów. Zamrożenie obowiązku ogłoszenia upadłości w ustawodawstwie na czas pandemii wywołało dyskusję na temat znaczenia interesu publicznego dla postępowań upadłościowych. Pojawiło się pytanie, czy interes gospodarki narodowej nie przeważa nad partykularnymi interesami wierzycieli danego dłużnika? Pandemia uwypukliła znaczenie elastycznych procedur w prawie o niewypłacalności. Swoistą inwestycją legislacyjną jest poprawianie konstrukcji przygotowanej likwidacji. Oto okazuje się bowiem, że lepsze efekty dla wierzycieli może dać biznesowe podejście do likwidacji masy majątkowej dłużnika niż tradycyjne, ale też i mało efektywne procedowanie oparte o filozofię urzędniczą.

Po czwarte, należy się zastanowić, czy nie nadchodzi początek końca historii prawa upadłościowego przedsiębiorców, a przynajmniej perspektywa znacznego zmarginalizowania jego znaczenia z uwagi na możliwości zaangażowania sztucznej inteligencji dla alertu o niewypłacalności. Na znaczenie wczesnego ostrzegania o niewypłacalności i dostępne ku temu instrumenty zwraca m.in. uwagę tzw. dyrektywa restrukturyzacyjna. Precyzyjne narzędzia informatyczne, trafnie dobrane algorytmy, pozwolą na długo wcześniej zaalarmować o złej sytuacji ekonomicznej

dłużnika. Umożliwi to szybkie wdrożenie restrukturyzacji. Systemy księgowe mogą automatycznie generować materiały analityczne niezbędne dla otwarcia postępowań restrukturyzacyjnych. Zapewne nigdy nie powstanie stan idealny pozwalający na wyeliminowanie potrzeby upadłości. Niemniej postępowania restrukturyzacyjne mogą w znacznym stopniu kanibalizować postępowania upadłościowe.

Po piąte, prawo upadłościowe – tak jak inne działy prawa – powinno dopasować swoją treść do rzeczywistości świata wirtualnego. Coraz częściej aktywami dłużników są dobra wirtualne, w tym np. internetowe kryptowaluty. Przepisy prawa powinny wspomagać identyfikację, zarządzanie i likwidację takich aktywów. Obecnie własność kryptowalut przypomina własność złotych carskich monet zakopanych przez dłużnika na polu. To tylko jeden z przykładów wskazujący na potrzeby zmian zacofanych obszarów. Prawo o niewypłacalności musi zatem gonić zmieniającą się rzeczywistość.

Po szóste, palącym problemem cywilizacyjnym jest toksyczne zadłużenie publiczne. Zwracam na tę okoliczność uwagę w monografii *Toksyczny dług XXI wieku*, Warszawa 2020. Być może jest zatem czas na stworzenie – w ramach norm prawa międzynarodowego publicznego – modelu postępowania z zewnętrznym zadłużeniem publicznym państwa? Przepisy mogłyby być oparte na paradygmacie restrukturyzacji, a sama procedura mogłaby być zarządzana przez międzynarodowy trybunał.

Niemniej punktem ciężkości trzeciego wydania komentarza jest analiza aktualnego stanu prawnego. W komentarzu uwzględniono m.in. wnioski z licznych ekspertyz prawnych Autora przygotowanych na potrzeby wykładni bieżących przepisów. Komentarz uzupełniono o nowe orzecznictwo i nowe wypowiedzi piśmiennictwa.

Warszawa, 1 czerwca 2021 r.

dr hab. Rafał Adamus, prof. UO

[Przejdź do księgarni →](#)